

Kohti reilua ilmastopolitiikkaa

Opas kuntien ilmastosuunnitelmien ja ilmastotoimien oikeudenmukaisuuden arvioinnin tueksi

2035Legitimacy -hankkeessa on kehitetty opas, jonka tavoitteena on tarjota tukea ja apua kunnille liittyen kuntien ilmastosuunnitelmien ja ilmastotoimien oikeudenmukaisuuden arviointiin. Opas on tarkoitettu käytettäväksi kunnan ilmastosuunnitelman laadinnan sekä valittavien ilmastotoimien arvioinnin ja päivityksen tukena koko prosessin ajan. Opas korostaa sitä, että ilmastosuunnittelun ja -toimien oikeudenmukaisuuskysymyksiä tulee tarkastella ja tunnistaa kuntakohtaisesti huomioiden esimerkiksi kunnan sijainti, koko ja yhdyskunta- ja elinkeinorakenne.

Oppaan arviointiosan rakenne ja käyttö

Opas pohjautuu oikeudenmukaisuuden kolmeen osatekijään liittyville arviointikysymyksille. Jokaista kysymystä on pyritty avaamaan kuntien kannalta tarkemmin selittävässä kuvauksessa ja arviointikysymystä tarkentavien ja siitä eri puolia esiin nostavien tukikysymysten avulla. Opas ohjaa itsearviointiin, ja siitä saa eniten hyötyä arvioimalla kunnan toimintaa kriittisesti ja pyrkimällä sen kehittämiseen.

Oppaan liitteenä on Excel-pohjainen reflektointityökalu, joka havainnollistaa arviointikysymyksiä. Opasta ja reflektointityökalua on tarkoitus käyttää yhdessä. Excelissä on myös sivu toimintasuunnitelman luonnostelua varten, jos oppaan lukemisen ja reflektoinnin aikana esiin nousee huomioita, joita olisi hyvä edistää tulevaisuudessa, mutta jotka eivät vielä näy suunnitelmassa.

Oikeudenmukaisuus – miksi ja mitä?

Ilmastotyön hyväksyttävyyttä ja oikeudenmukaisuutta edistämällä voidaan tukea kunnan ilmastosuunnitelman toteuttamista ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Koska ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä oikeudenmukaisuusongelmat ovat usein paikallisia, myös niiden ratkaisuja on mietittävä paikallisesti. Oikeudenmukaisiksi koetut ilmastotoimet ovat todennäköisemmin kuntalaisten hyväksymiä, ja oikeudenmukaisuuden huomioimisella on liittynyt myös perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen kunnassa. Oikeudenmukaisuus käsitetään oppaassa kolmen osatekijän kautta:

- 1 Hyötyjen ja haittojen jakautuminen**
 Haittojen ja hyötyjen jakaantuminen (yhteis-)kunnassa. Esimerkiksi terveyteen, ympäristöriskeille altistumiseen, energian saatavuuteen ja elinkeinotoiminnan mahdollisuuksiin liittyvät hyödyt ja haitat koskevat erilaisia ryhmiä eri tavoin.
- 2 Oikeudenmukaisuus ihmisten ja ihmisryhmien välillä**
 Ihmisryhmillä ja ihmisillä on erilaisia tarpeita, asemia ja haavoittuvuuksia yhteiskunnassa. Oikeudenmukaisuuden tarkasteleminen auttaa tunnistamaan näitä.
- 3 Päätöksenteon oikeudenmukaisuus**
 Kuntalaisten kannalta keskeistä on myös päätöksentekoprosessien oikeudenmukaisuus ja eri ihmisryhmien mahdollisuus osallistua ilmastotyötä koskevaan päätöksentekoon.

[Opas, tukimateriaalit ja reflektointityökalu löytyvät täältä](#)

